

ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

**ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗΣ
ΘΕΩΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗΣ**

ΤΟΜΟΣ 22

ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ

A.M.: 1340200200905

ΣΧΟΛΗ ΝΟΠΕ

ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΕΤΟΣ ΚΒ' 1996

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ – ΜΑΡΤΙΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 1^ο

1^ο άρθρο

**ΑΠΕΛΑΣΗ, ΕΠΑΝΑΠΡΟΩΘΗΣΗ (REFOULEMENT), ΕΚΔΟΣΗ
ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΩΝ
ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ**

Η απέλαση, η επαναπροώθηση και η έκδοση που αφορούν τους αλλοδαπούς, συνιστούν μέτρα απάνθρωπα γιατί έχουν ως σκοπό την υποχρεωτική, εκ μέρους των τελευταίων, εγκατάλειψη του εδάφους ενός κράτους και την ταυτόχρονη προώθηση ή επαναφορά τους σε άλλο κράτος, όπου υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι το εκδιωκόμενο πρόσωπο θα κινδυνεύσει να υποστεί βασανιστήρια (σωματικά, ψυχικά). Για τους τρεις παραπάνω θεσμούς μεριμνούν τόσο τα Εθνικά Δίκαια όσο και το Διεθνές Δίκαιο. Ο ενδεχόμενος κίνδυνος για βασανιστήρια μπορεί να προέρχεται από δημόσιες αρχές ή ανεξάρτητες ομάδες κατά των οποίων οι κρατικές αρχές δεν προστατεύουν το άτομο, μπορεί όμως και να προέρχεται και από το ισχύον δικαστικό σύστημα στη χώρα προέλευσης. Η διεθνής προστασία είναι δεδομένη. Μερικά διεθνή κείμενα περιέχουν ρητές διατάξεις για το ζήτημα αυτό, όπως η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας που απαγορεύει ρητά και κατηγορηματικά την

απέλαση, επαναπροώθηση και έκδοση αλλοδαπών προς άλλο κράτος εφόσον διαπιστώνονται σοβαροί λόγοι που οδηγούν σε κίνδυνο να υποστούν οι τελευταίοι βασανιστήρια στο κράτος αυτό, σύμφωνα με το άρθρο 3 της Σύμβασης. Ενώ σ' άλλα διεθνή κείμενα, όπως η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών (άρθρο 3 της ΕΣΔΑ), η Ευρωπαϊκή Σύμβαση κατά Βασανιστηρίων (άρθρο 1) και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (άρθρο 7), ο συσχετισμός της απαγόρευσης των βασανιστηρίων με την απαγόρευση της απέλασης, επαναπροώθησης, έκδοσης είναι προϊόν νομολογιακού έργου, πρόκειται περί νομολογιακά διαπλασθέντων δικαιωμάτων (παράγωγα δικαιώματα), εξαιρετικές και ελάχιστες είναι οι περιπτώσεις υποχρεωτικής απομάκρυνσης αλλοδαπών. Αν οι αντίστοιχες διατάξεις στα Διεθνή κείμενα συγκαταλέγονται σ' εκείνες τις διατάξεις που δεν παραβιάζονται σε καμία εξαιρετική περίπτωση (π.χ. ούτε λόγω πολέμου), είναι ένα ζήτημα που δεν έχει επιλυθεί ακόμη. Η ίδια αμφιβολία επικρατεί και στο αν η απόλυτη αυτή απαγόρευση εκτείνεται και στην επαναπροώθηση, απέλαση, έκδοση ("Σκληρό πυρήνας ανθρωπίνων δικαιωμάτων"). Το κάθε-κράτος μέλος έχει την υποχρέωση να προσαρμόζει την εσωτερική του νομοθεσία στις Διεθνείς Συμβάσεις, διότι διαφορετικά το κράτος-μέλος με την παραβίαση των τελευταίων, καθίσταται "συνένοχος" συμβάλλοντας στην απάνθρωπη μεταχείριση του αλλοδαπού. Σημασία μεγαλύτερη έχει να θεσπιστούν διαδικασίες και να προβλεφθούν μέθοδοι και πρακτικές για να εξασφαλιστούν όλα τα παραπάνω, παρέχοντας ασφάλεια δικαίου. Το δικαίωμα πάντως της μη επαναπροώθησης, έκδοσης και απέλασης αποτελεί

θεμελιώδες δικαίωμα των αλλοδαπών. Η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών κατά των Βασανιστηρίων εξέδωσε 2 αποφάσεις, οι οποίες για πρώτη φορά διαπίστωσαν παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης: 1) 27 Απριλίου 1994 στην υπόθεση Mutombo κατά Ελβετίας και 2) στην υπόθεση Khan κατά Καναδά.

2° άρθρο

Ο ΝΟΜΟΣ 1975/1991 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ-ΕΞΟΔΟ, ΠΑΡΑΜΟΝΗ, ΕΡΓΑΣΙΑ, ΑΠΕΛΑΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Ο νόμος 1975/1991 θεσπίστηκε για να εξομαλύνει κατά κάποιο τρόπο την κατάσταση σχετικά με τους αλλοδαπούς, ειδικά μετά την αθρόα έλευση τα τελευταία χρόνια, τόσο από τις γειτονικές μας χώρες όσο και από τις χώρες της Αφρικής, Ασίας, αλλά και της Ανατολικής Ευρώπης. Πιο συγκεκριμένα, ρυθμίζει τα σχετικά με τους αλλοδαπούς που εισέρχονται, εγκαθίστανται και εργάζονται νόμιμα ή παράνομα στη χώρα μας, ενώ παράλληλα προβλέπεται και πληθώρα νομοθετημάτων που θα συμπληρώνουν τον προαναφερθέντα νόμο. Ο τελευταίος έχει σκοπό να πατάξει την λαθρομετανάστευση και επιπλέον να ορίσει ένα ρυθμιστικό πλαίσιο βάσει του οποίου θα δύναται ένας αλλοδαπός να εισέρχεται, να παραμένει, να κυκλοφορεί και να εργάζεται νόμιμα στην Ελλάδα. Αναφέρει δηλαδή τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για τη νόμιμη είσοδο των αλλοδαπών στην Ελλάδα καθώς και ότι απαγορεύεται η είσοδος ενός αλλοδαπού σ' ορισμένες περιπτώσεις, όπως όταν ο τελευταίος πάσχει από ασθένεια και αποτελεί κίνδυνο για τη δημόσια υγεία ή αν θεωρείται κίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια. Για πρώτη φορά μάλιστα, ο συγκεκριμένος νόμος έθεσε τις βάσεις για την ειδικότερη ρύθμιση και του νομικού καθεστώτος των πολιτικών προσφύγων και χορήγησε ορισμένα δικαιώματα στους πρόσφυγες. Ωστόσο ορισμένα προεδρικά διατάγματα

είναι πληρέστερα σχετικά με την εργασία, την επαγγελματική αποκατάσταση και την κοινωνική, ειδικότερα, συνδρομή του κράτους προς αυτούς. Επίσης στον ν. 1975/1991 ορίζονται ρητά η διαδικασία και οι προϋποθέσεις για να ζητήσει ένας αλλοδαπός πολιτικό άσυλο στη χώρα μας. Συχνή είναι και η παράνομη είσοδος των αλλοδαπών στη χώρα μας. Η ποινική κύρωση που επιβάλλεται στον παραβάτη-αλλοδαπό είναι η ποινή της φυλάκισης ή το διοικητικό μέτρο της άμεσης επαναπροώθησής του στη χώρα προέλευσης ή καταγωγής του ύστερα από έγκριση του εισαγγελέα εφετών αντί να διατάξει την ποινική δίωξη. Επιπλέον προβλέπεται και η εγγραφή στον κατάλογο των ανεπιθύμητων αλλοδαπών κυρίως όταν συνιστά απειλή για την εθνική ασφάλεια και δημόσια τάξη. Ένα άλλο διοικητικό μέτρο που προβλέπεται είναι και εκείνο της απέλασης. Τέλος προκύπτουν και συνέπειες που πηγάζουν από τη διάταξη 31.2 του ν. 1975/1991 σύμφωνα με την οποία αποκλείεται η εξυπηρέτηση των αλλοδαπών από τις υπηρεσίες του δημόσιου τομέα καθώς και των νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, αν είναι παράνομοι. Για να εργαστεί νόμιμα ένας αλλοδαπός στην Ελλάδα, πρέπει να έχει άδεια εργασίας και άδεια παραμονής. Ωστόσο υπάρχουν ορισμένες κατηγορίες ατόμων που εξαιρούνται από την υποχρέωση εφοδιασμού με άδεια εργασίας. Ο ν. 1975/1991 ρυθμίζει και το ζήτημα της εργασίας στη χώρα των ομογενών (π.χ. βορειοηπειρώτες) όπως και εκείνα της μη απέλασης ορισμένων κατηγοριών αλλοδαπών από τη χώρα και εκείνο της εισόδου-εξόδου, εργασίας και παλιννόστησης αλλοδαπών ναυτικών.

3^ο άρθρο

ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΑΣΤΟΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Επειδή το καθεστώς αλλοδαπών ανάγεται σε ζήτημα άμεσης προτεραιότητας, ο νόμος 1975/1991 φρόντισε να παρέχει στους αλλοδαπούς αποτελεσματική ένδικη προστασία με την καθιέρωση του θεσμού της αναστολής εκτελέσεως. Δηλαδή ο κάθε αλλοδαπός έχει το δικαίωμα να στραφεί κατά της διοίκησης και των πράξεων / ενεργειών αυτής με το ένδικο μέσο της αίτησης ακύρωσης συνοδευόμενης συνήθως από την αίτηση παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας. Κατά συνέπεια οι αλλοδαποί μπορούν να προσβάλλουν δυσμενείς γι' αυτούς πράξεις και αποφάσεις της διοίκησης με αίτημα ακυρώσεως συνοδευόμενο από αίτημα αναστολής εκτέλεσης της απόφασης. Η απόφαση της διοίκησης της οποίας ζητείται η ακύρωση, μπορεί ν' αφορά την επαναπροώθηση ή την απέλαση αλλοδαπού ή την άρνηση χορήγησης άδειας παραμονής. Εξαιρετική περίπτωση κατά την οποία κωλύεται και η αποδοχή της αίτησης αναστολής είναι η διακύβευση του δημοσίου συμφέροντος εκτός αν κινδυνεύει η ζωή, ασφάλεια και ελευθερία του αλλοδαπού. Βέβαια με τη νεώτερη νομολογία, απαιτείται η διοίκηση να εξειδικεύσει τους λόγους δημοσίου συμφέροντος για τους οποίους δεν δέχεται την αίτηση αναστολής της εκτέλεσης. Όμως και ο αιτών-αλλοδαπός παράλληλα να ασκεί το συγκεκριμένο δικαίωμα επικαλούμενος σοβαρούς λόγους. Πρόκειται λοιπόν για μια διαδικαστική

εγγύηση που διασφαλίζει το δικαίωμα δικαστικής προστασίας και τα ουσιαστικά δικαιώματα του αλλοδαπού. Επιπλέον ο ν. 1975/1991 μεριμνά ειδικά για τους πρόσφυγες. Πλήρης δικαστική προστασία παρέχεται στους τελευταίους από τη στιγμή που τόσο οι ανακλητικές πράξεις όσο και οι απελάσεις προσφύγων, είναι πράξεις δεκτικές αναστολής αφού έχουν δυσχερέστατο χαρακτήρα. Δικαστική προστασία όμως απολαμβάνουν και οι αιτούμενοι την παροχή ασύλου. Δεν επιτρέπεται, κατ' αρχήν, η απέλαση ή επαναπροώθηση του αλλοδαπού, ο οποίος έχει υποβάλλει αίτηση για χορήγηση ασύλου. Ωστόσο υπάρχουν έστω και ελάχιστες περιπτώσεις. Για όσο χρονικό διάστημα η αρμόδια αρχή δεν έχει αποφανθεί επί της αίτησης για παροχή ασύλου, θα πρέπει να επιτρέπεται η παραμονή του αιτούντος στο έδαφος της χώρας.

4^ο άρθρο

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Σ' αυτό το άρθρο θίγεται το καθεστώς εργασίας προσώπων που χώρα προέλευσής τους είναι τρίτες, μη κοινοτικές χώρες (όχι προερχόμενα από κράτη-μέλη). Προκειμένου για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης των Ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, αναγκαία εξέλιξη αποτέλεσε η απασχόληση φθηνών εργατικών χεριών, δηλαδή απασχόληση εργαζομένων από τρίτες χώρες με αποτέλεσμα η εισροή στο έδαφος των κρατών-μελών να γίνει ανεξέλεγκτη. Έτσι, κυρίαρχη μορφή απασχόλησης στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατέστη η παράνομη απασχόληση αλλοδαπών (μαζική μετανάστευση). Η ευρεία απασχόλησή τους στις διάφορες κοινοτικές χώρες είχε αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση και τον ανταγωνισμό. όμως, αργότερα κρίθηκε αναγκαία η κοινοτική εναρμόνιση των συνθηκών μετανάστευσης και εργασίας των υπηκόων τρίτων χωρών. Σκοπός ήταν η εναρμόνιση του καθεστώτος μετανάστευσης και εργασίας των εξωκοινοτικών υπηκόων που μετακινούνται για να εργαστούν μόνιμα στο έδαφος των κρατών-μελών. Σιγά-σιγά λοιπόν άρχισαν να διευρύνονται οι στόχοι της κοινοτικής κοινωνικής πολιτικής. Το καθεστώς των εργαζομένων τρίτων χωρών κατά της Συνθήκης της ΕΟΚ είχε ως βασικές αρχές της, την αρχή της προτεραιότητας των κοινοτικών εργαζομένων στην αγοράς εργασίας σε βάρος των εξωκοινοτικών. Τόσο το παράγωγο Κοινοτικό Δίκαιο όσο και οι Διεθνείς Συνθήκες Συνεργασίας μεταξύ κοινότητας και τρίτων χωρών παρείχαν δικαιώματα υπέρ των εργαζομένων τρίτων χωρών. Καταβλήθηκε

λοιπόν προσπάθεια για συντονισμό σε κοινοτικό επίπεδο των εθνικών μεταναστευτικών πολιτικών. Δηλαδή ν' ακολουθηθεί κοινή στρατηγική πολιτική απ' όλα τα κράτη-μέλη για την επίλυση προβλημάτων που δημιουργεί η μετανάστευση εξωκοινοτικών εργαζομένων και να θεσπιστούν δεσμευτικά κοινοτικά μέτρα για την υλοποίηση αυτών. Όμως ορισμένα κράτη πρότειναν την προώθηση του συντονισμού αυτού με μέτρα διαδικαστικού χαρακτήρα και όχι με μέτρα ουσιαστικής φύσεως. Η κοινοτική πολιτική καθιέρωσε τον άμεσο έλεγχο από την κοινότητα των στρατηγικών που υιοθετούν τα κράτη-μέλη γύρω από την μετανάστευση των συγκεκριμένων προσώπων. Η Συνθήκη της Ε.Ε. αναγνώρισε αρμοδιότητες για την ρύθμιση τόσο των προϋποθέσεων εισόδου και παραμονή όσο και των συνθηκών εργασίας των αλλοδαπών από τρίτες χώρες με την επιβολή δεσμευτικών κοινοτικών μέτρων. Δύο στόχους επιδιώκει η Συνθήκη της Ε.Ε., αφενός μεν να επιβάλλει στα κράτη-μέλη την υποχρέωση να ασκούν αυστηρούς ελέγχους στα σύνορα για να αποτρέπουν την μαζική εισροή των εργαζομένων από τρίτες χώρες στο έδαφός τους, αφετέρου δε την υποχρέωση να παρέχουν στους αλλοδαπούς εργαζομένους από τρίτες χώρες μια ευρύτατη κοινωνική προστασία με εξασφάλιση των ατομικών, κοινωνικών και πολιτικών τους δικαιωμάτων.

ΕΤΟΣ ΚΒ' 1996

ΑΠΡΙΛΙΟΣ – ΙΟΥΝΙΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 2^ο

5^ο άρθρο

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΔΥΑΔΙΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟΥ

Στην αρχική του μορφή το κοινοβουλευτικό σύστημα ήταν δυαδικό που σημαίνει ότι η Κυβέρνηση έπρεπε να απολαμβάνει τόσο της εμπιστοσύνης της Βουλής όσο και του αρχηγού του Κράτους, του Βασιλιά της Αγγλίας εν προκειμένω, αφού εκεί καθιερώθηκε πρώτα το σύστημα αυτό. Το αγγλικό πολίτευμα χρησίμευε ως πρότυπο σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης τον 19^ο αιώνα και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Η Γαλλία πρώτη μιμήθηκε το σύστημα αυτό. όμως κατά τον 19^ο αιώνα υποχώρησε το δυαδικό σύστημα και σιγά-σιγά η Κυβέρνηση ήταν υπεύθυνη μόνο έναντι της Βουλής. Πρόκειται για το μονιστικό σύστημα που αποτελεί σήμερα τον κανόνα στα Συντάγματα της Δυτικής Ευρώπης. Ωστόσο, το δυαδικό σύστημα επανήλθε στην επικαιρότητα και γίνονται προσπάθειες για την επιστροφή του δυαδικού κοινοβουλευτισμού. Το σύστημα αυτό αποκαλείται Neo-dualism και μ' αυτό οι εξουσίες του αρχηγού του κράτους έχουν διευρυνθεί σημαντικά. Επιπλέον, το τελευταίο αποδέχονται και ενστερνίζονται όχι μόνο η Δυτική Ευρώπη, αλλά και τα Συντάγματα της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, όπως Ρωσία, Κροατία, Ρουμανία, έχοντας ως υπόδειγμα το Γαλλικό Σύνταγμα του 1958. Η μετάδοση του

Ευρωπαϊκού Συνταγματισμού και στα ανατολικά κράτη της Ευρώπης είναι γεγονός, σε μια προσπάθεια προσέγγισης, των πολιτικών συστημάτων και ανάπτυξης των σχέσεων μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Οι εισαγόμενες, έτσι, νέες συνταγματικές ρυθμίσεις προσεγγίζουν στο δυαδικό κοινοβουλευτικό σύστημα, αφού επιμερίζεται η άσκηση της εκτελεστικής εξουσίας μεταξύ Κυβερνήσεως και αρχηγού του Κράτους (του Προέδρου της Δημοκρατίας δηλαδή), δίνοντας στον τελευταίο αυξημένες αρμοδιότητες που τον καθιστούν ουσιαστικό παράγοντα της πολιτικής ζωής, τονίζοντας την σκοπιμότητα αυτού.

6° άρθρο

Ο ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ "ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ" ΚΑΙ ΕΜΒΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ η Ευρωπαϊκή Ένωση, βάσει της απόφασης των κρατών-μελών, θέσπισε μια κοινή ιθαγένεια για τους υπηκόους των χωρών τους και ως στόχο έθεσε να ενισχύσει την προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των υπηκόων των κρατών-μελών της (ιθαγένεια της Ευρώπης). Το άρθρο 8 παρ. 1 της Συνθήκης για την ΕΚ ορίζει: "Θεσπίζεται ιθαγένεια της Ένωσης. Πολίτης της Ένωσης είναι κάθε πρόσωπο που έχει την υπηκοότητα ενός κράτους-μέλους". Την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης την αποκτούν οι υπήκοοι κρατών-μελών της ΕΕ εμμέσως (από την ιθαγένεια του κράτους-μέλους) αλλά αυτοδικαίως. Έτσι γίνεται λόγος για την "Ευρωπαϊκή" συνείδηση, για "Ευρωπαϊκή" ταυτότητα και ιθαγένεια τα τελευταία 20 χρόνια. Δύο από τα δικαιώματα που συνθέτουν την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης είναι το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές εκλογές του κράτους διαμονής. Αυτά τα δικαιώματα αναφέρονται και σχολιάζονται στο συγκεκριμένο άρθρο. Και τα δύο δικαιώματα αποτελούν κοινοτικά κεκτημένα και προϋποθέτουν την ίση μεταχείριση των πολιτών της Ένωσης με τους υπηκόους του κράτους-μέλους εγκατάστασης. Επιμέρους δικαιώματα του δικαιώματος διαμονής είναι η επαγγελματική ελευθερία, δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης και εκπαίδευσης, δικαίωμα κτήσης ακινήτου και άλλα πολλά. Αποκλείονται από

την ελεύθερη διακίνηση και εγκατάσταση στον χώρο της ΕΕ οι "εξωκοινοτικοί" αλλοδαποί, οι ξένοι από τρίτες χώρες, με ορισμένες μόνο εξαιρέσεις. Όσον αφορά το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, αυτό το έχει κάθε πολίτης της Ένωσης που κατοικεί σε κράτος-μέλος, του οποίου δεν είναι υπήκοος, στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στο κράτος-μέλος κατοικίας του, με ελάχιστες μόνο εξαιρέσεις. Η κοινωνική αδικία σχετικά με τους εξωκοινοτικούς αλλοδαπούς και τον αποκλεισμό τους εντοπίζεται και στο δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι. Επιπλέον θίγεται εδώ και το ζήτημα της πολλαπλής ιθαγένειας (όταν κάποιος έχει αποκτήσει πολλές ιθαγένειες).

7° άρθρο

Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΛΕΓΟΜΕΝΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ Ν.Ν. ΣΑΡΙΠΟΛΟ

Ο Ν.Ν. Σαρίπολος που κατείχε την έδρα του Συνταγματικού δικαίου της Νομικής Σχολής Αθηνών, χαρακτηρίσθηκε ως ο "Laband της Ελλάδος". Σίγουρα η ελληνική επιστήμη του Δημοσίου Δικαίου επηρεάστηκε από την γερμανική και τον P. Laband σχετικά με τη νομική μέθοδο που ακολουθείται στο Δίκαιο, δηλαδή την μεθοδολογία του Δικαίου. Η επίδραση του δημοσιοδικαϊκού θετικισμού της σχολής των Gerber-Laband στη χώρα μας είναι δεδομένη, ωστόσο ο Ν.Ν. Σαρίπολος διαφοροποιείται ουσιαστικά από την ιδεολογία που υιοθετεί ο Laband. Ο μεν πρώτος ασπάζεται τον μεθοδολογικό δυϊσμό ο οποίος δικαιολογείται από τη διάκριση του δικαίου από την πολιτική και ηθική σφαίρα του δέοντος, δηλαδή από την διάκριση της πολιτικής από την ηθική επιστήμη, ο δε δεύτερος ασπάζεται τον αυστηρό μεθοδολογικό μονισμό. Η μεθοδολογική προσέγγιση της χρήσης της νομοθετικής μεθόδου του Laband από τον Ν.Ν. Σαρίπολο δεν αμφισβητείται, αλλά ο τελευταίος χρησιμοποιεί ορισμένες διαφορετικές μεθοδολογικές αρχές στο Δίκαιο. Η αυστηρή εφαρμογή της λεγόμενης νομικής μεθόδου από τον P. Laband, αφενός μεν υπερτιμά την εφαρμογή της λογικής στο Δίκαιο, αφετέρου δε υποτιμά την πραγματολογική υφή των κανόνων δικαίου. Ο Ν.Ν. Σαρίπολος αποστασιοποιείται κάπως από αυτήν την τακτική και εκτιμά τόσο τη νομική όσο και την πολιτική επιστήμη, εξετάζοντάς τις παράλληλα.

ΕΤΟΣ ΚΒ' 1996

ΙΟΥΛΙΟΣ – ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 3^ο

8^ο άρθρο

**ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΩΣ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΗΣ
"ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ" ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

Ο Ευρωπαϊκός νομικός πολιτισμός, από τα τέλη της δεκαετίας του '70, χρωματίζεται έντονα από την επιστροφή του Κράτους δικαίου και παράλληλα από το ενδιαφέρον που συγκεντρώνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ο πολιτειακός θεσμός που εξετάζεται, είναι εκείνος της δημοκρατίας και η πολιτική φιλοσοφία, εκείνη του φιλελευθερισμού προκειμένου να εξασφαλιστεί μια ουσιαστική προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Στο συγκεκριμένο άρθρο προσδιορίζεται η έννοια του Παραδείγματος του Ευρωπαϊκού νομικού πολιτισμού που συνιστά και το πρότυπο που ακολουθείται στο Ευρωπαϊκό δίκαιο των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ο όρος Παράδειγμα χρησιμοποιείται με την επιστημολογική έννοια που του έχει προσδώσει η σύγχρονη φιλοσοφία της επιστήμης και αποδίδει το σύνολο των κοινών αξιών, αντιλήψεων και συμβολικών γενικεύσεων των μελών της νομικής επιστημονικής κοινότητας στην Ευρώπη. Στο πλαίσιο αυτό, τα ανθρώπινα δικαιώματα έχουν μια αμφίδρομη σχέση με τη δημοκρατία και υπάρχουν και ακολουθούνται όταν υπάρχει δημοκρατία. Τα

δικαιώματα και η δημοκρατία βρίσκονται στην κορυφή του Παραδείγματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ενώ αυτό επιβεβαιώνεται και από την υπογραφή της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προάσπιση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών του ανθρώπου. Επίσης γίνεται αναφορά στα παραδείγματα με την στενή έννοια, όπως το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης, ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής, η παροχή οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, η δίκαιη μεταχείριση των μειονοτήτων καθώς και στους περιορισμούς των παραπάνω αφού όλα αυτά διαδραματίζονται σε δημοκρατική κοινωνία. Η δημοκρατία για την οποία γίνεται λόγος από τον πληθυντισμό (πλουραλισμό), την ανεκτικότητα και την ευρύτητα πνεύματος. Σημαντικότερη είναι και η συμβολή του Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και η νομολογία αυτού προς αυτήν την κατεύθυνση, δηλαδή την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου σε Ευρωπαϊκό πλαίσιο.

9^ο άρθρο

Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΕΛΙΟΥ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 43 ΠΑΡ. 2 ΚΑΙ 15 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Τίθεται το ερώτημα, αν οι Κανόνες δικαίου προέρχονται όλοι από την κρατική εξουσία και αν η τελευταία είναι η μόνη νόμιμη και νομιμοποιημένη πηγή καταναγκαστικών ρυθμίσεων. Ερωτάται μήπως αποδυναμώνεται ή εξασθενεί τελείως η λαϊκή βούληση με την αναγνώριση της πολλαπλότητας πηγών Δικαίου και της νομοθετικής εξουσιοδότησης και σε άλλα όργανα της Διοίκησης. Αφορμή για τα παραπάνω ερωτήματα ήταν η αναγνώριση, στη χώρα μας, της κανονιστικής αρμοδιότητας στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης. Η ανεξάρτητη διοικητική αρχή εντάχθηκε στην κατηγορία των διοικητικών οργάνων και το θεμέλιο της ρυθμιστικής / κανονιστικής της εξουσίας αναζητήθηκε κυρίως στο άρθρο 43 του Συντάγματος. Έτσι το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης εμφανίζεται ως ιδεότυπος μιας νέας νομικής κατηγορίας. Η ανεξάρτητη διοικητική αρχή που είναι επιφορτισμένη με την εποπτεία του ευαίσθητου ραδιοηλεκτροπτικού χώρου, δεν πρέπει να απομείνει χωρίς ουσιαστικές ρυθμιστικές αρμοδιότητες, περιορισμένη σε γνωμοδοτικές και πειθαρχικές. Μη ξεχνάμε εξάλλου, ότι στην επικοινωνία κυβερνώντων και κυβερνωμένων, στη συμμετοχή των πολιτών στις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων, φιλοδοξούν να συμβάλλουν και τα ηλεκτρονικά μέσα ΜΜΕ. Η ραδιοφωνία και η τηλεόραση, με την άμεση και παγκόσμια μεταφορά της εικόνας, τις δημοσκοπήσεις, τη σωρεία των

"ζωντανών" εκπομπών και τη συνεχή τηλεφωνική σύνδεση με το κοινό, δίνουν τη δυνατότητα στην κοινή γνώμη να διατυπώνει και να εκφράζει ελεύθερα τις απόψεις της, στηλιτεύοντας τις πολιτικές εξελίξεις και "εκλέγοντας" τη δημόσια διοίκηση. Το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο ρητά αποδίδει στο ΕΣΡ την ιδιότητα της ανεξάρτητης διοικητικής αρχής. Ωστόσο, η άσκηση εκτελεστικής λειτουργίας από όργανα που δεν υπόκεινται σε ιεραρχικό έλεγχο, παρακωλύει την ομαλή ροή του κοινοβουλευτικού ελέγχου και θέτει σε δοκιμασία θεμελιώδεις αρχές και στόχους του δημοκρατικού πολιτεύματος. Πάντως, γίνεται παραδεκτό ότι σε κάθε σύγχρονη δημοκρατία η λαϊκή κυριαρχία δεν εκδηλώνεται μόνο με την ανάδειξη των αντιπροσώπων του λαού στο Κοινοβούλιο ή στα άλλα όργανα Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

10^ο άρθρο

ΟΙ ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟ "ΑΡΧΑΙΟ ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ" ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ (άρθρο 105Σ)

Το Άγιον Όρος απελευθερώθηκε το 1911 και οι αγιορείτες έκαναν πάντα αισθητή την παρουσία τους στο διεθνές πολιτικό επίπεδο όπως το 1912-13 με τις διεκδικήσεις των Ρώσων, που αρνούσαν την ελληνική κυριαρχία επί της χερσονήσου. Όμως, λόγω του παγκοσμίου πολέμου που ξέσπασε και λόγω της Επανάστασης του 1917 στη Ρωσία, η υπόθεση "έκλεισε" και με τις Συνθήκες των Σεβρών και της Λωζάνης αναγνωρίστηκε η ελληνική κυριαρχία στον Άθω. Η περίοδος αυτή ήταν κρίσιμης σημασίας για τη διαμόρφωση του αγιορείτικου καθεστώτος, του οποίου αμέσως ακολούθησε η οριστική τακτοποίηση με τη σύνταξη και την ψήφιση του, ισχύοντος και σήμερα, Καταστατικού Χάρτη του Αγίου Όρους (ΚΧΑΟ) στις Καρυές από Διπλή Σύναξη στις 10/5/1924 από επιτροπή αποκλειστικά αγιορειτών. Βέβαια, ακολούθησαν και άλλα νομοθετικά κείμενα που επικυρώθηκαν από το ισχύον αγιορείτικο καθεστώς, με σκοπό την κάλυψη ορισμένων κενών του ΚΧΑΟ και τη ρύθμιση θεμάτων που αφορούσαν την κυρίαρχη πολιτεία. Ο συντακτικός νομοθέτης επέλεξε με την συντακτική του εξουσία να κατοχυρώσει και να εγγυηθεί καθεστώς αυτοδιοίκησης για το Άγιον Όρος (άρθρο 105 του Σ 1945). Πρόκειται για το σύστημα διοίκησης από τις αγιορείτικες αρχές και με ευθύνη τους των εσωτερικών ζητημάτων του Αγίου Όρους, που αφορούν τις σχέσεις μεταξύ των μοναχών, των Μονών και των άλλων μοναστικών αρχών του τόπου και την εσωτερική

λειτουργία και τάξη του καθεστώτος του. Με το άρθρο 105 του ισχύοντος Συντάγματος κατοχυρώνεται ρητά και κατηγορηματικά ως καθεστώς του Αγίου Όρους η αυτοδιοίκηση, λόγω του ότι η αυτοδιοίκηση ήταν αρχαίο προνομιακό καθεστώς, ενώ διευκρινίζεται στο ίδιο άρθρο η κυριαρχία του κράτους και η Πνευματική δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Αναφέρονται οι πηγές του ισχύοντος δικαίου όπως η διάταξη του άρθρου 105 Συντάγματος 1975, ο ΚΧΑΟ, Διεθνείς Συνθήκες, Πατριαρχικά σιγίλια, Κανονιστικές διατάξεις, Εσωτερικοί και λοιποί κανονισμοί, το Αγιορείτικο έθιμο, το κοινό δίκαιο. Επίσης η θεωρία και η νομολογία εκφράζουν τις αντιλήψεις τους σχετικά με το αν πρέπει να προστατεύεται και να ισχύει το παρελθόν δίκαιο. Η θεωρία αρνείται την επικράτηση διατάξεων του παρελθόντος δικαίου ("Αρχαίο Προνομιακό Καθεστώς"), ενώ κάποιοι άλλοι διατυπώνουν θετική άποψη. Όσον αφορά τη νομολογία, καμία απόφαση δεν υποστήριξε την επικράτηση διατάξεων του προϊσχύσαντος δικαίου επί διατάξεων του ΚΧΑΟ. Τελικά το Σύνταγμα διατηρεί σίγουρα ένα γενικό σεβασμό απέναντι στο "Αρχαίο Προνομιακό Καθεστώς", αλλά δε μεταφέρει το σύνολο των προϊσχύσαντων κανόνων στις σύγχρονες πηγές. Θέλησε τη διατήρηση στο συνταγματικό κείμενο συγκεκριμένων, ρητά διατυπωμένων, αρχών και κατά τα λοιπά άφησε το θέμα στους Αγιορείτες.

ΕΤΟΣ ΚΒ' 1996

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 4^ο

11^ο άρθρο

ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ

Η προστασία των μειονοτήτων είχε απασχολήσει το Διεθνές δίκαιο και τον περασμένο αιώνα, ωστόσο μόνο με τη σύναψη διμερών Διεθνών Συνθηκών. Για Δίκαιο των Μειονοτήτων μπορούμε να μιλάμε μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο αφού αποτελεί κυρίως έργο του 20^{ου} αιώνα. Αυτόματα πολλαπλασιάστηκαν και οι σχετικά ρυθμίσεις (με τις μειονότητες) στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών, που μας ενδιαφέρουν πιο πολύ. Έτσι, οι συντακτικοί νομοθέτες, υπό την πίεση του Διεθνούς Δικαίου των δικαιωμάτων του ανθρώπου, περιέλαβαν στους Συνταγματικούς Χάρτες διαφόρων κρατών ρυθμίσεις για την προστασία των μειονοτήτων. Κατ' εξαίρεση θεσπίστηκαν και διατάξεις για τη διατήρηση της ενότητας του εθνικού κράτους, περιθωριοποιώντας τις μειονότητες. Μ' αυτόν τον τρόπο παρατηρείται η αποδυνάμωση της εθνικής κυριαρχίας ακόμα και στα πλαίσια διακρατικών σχηματισμών, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση. Γίνεται αναφορά στα Συντάγματα χωρών εκτός Ευρώπης, δηλαδή στις διατάξεις που προβλέπονται σχετικά με το θέμα των μειονοτήτων. Χαρακτηριστικό της πλειονότητας των Συνταγμάτων αυτών είναι η αναφορά στην πολυεθνική δομή του κράτους (π.χ. ομοσπονδιακά κράτη) καθώς και ότι δεν

χρησιμοποιείται η έννοια "μειονότητα", αλλά πιο πολύ οι όροι "έθνη" και "εθνότητες". Αξίες προστασίας αναγνωρίζονται από τα Συντάγματα αυτών των χωρών, μόνο οι εθνικές μειονότητες και όχι οι θρησκευτικές. Όσον αφορά τα Ευρωπαϊκά κράτη, ανεξάρτητα από την οργανωτική τους δομή και το πολιτικό ιδεώδες, αναγνωρίζονται οι γλωσσικές και οι εθνικές μειονότητες και σε εξαιρετικές περιπτώσεις γίνεται μνεία των θρησκευτικών. Ωστόσο ο Έλληνας συντάκτης νομοθέτης δεν είχε να αντιμετωπίσει προβλήματα εθνικών μειονοτήτων, γι' αυτό και ο όρος "μειονότητες" απουσιάζει από το κείμενο του 1975. Πάντως πλήρη προστασία απολαμβάνουν όλοι όσοι διαβιούν στην Ελληνική Επικράτεια, είτε ενεργούν ως μεμονωμένοι φορείς δικαιωμάτων είτε ως ομάδες προσώπων.

12^ο άρθρο

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΣΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η ισότητα μεταξύ των κρατών απετέλεσε ένα από τα πιο πολυσυζητημένα προβλήματα στα πλαίσια του Διεθνούς δικαίου. Ο Καταστατικός Χάρτης του Ο.Η.Ε. στο άρθρο 2 παρ. 1 καθιερώνει την αρχή της κυρίαρχης ισότητας. Ωστόσο η διάκριση των μελών του σε υπερδυνάμεις, μεγάλα και μικρά κράτη ήταν αναπόφευκτη. Το πρόβλημα αυτό φυσικά ερευνάται και στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το όλο θέμα προσεγγίζεται από συνταγματική οπτική γωνία αφού η πολιτική διαφοροποίηση μεταξύ μεγάλων και μικρών κρατών αποτελεί αντικείμενο και του συνταγματικού δικαίου. Αυτό συνάγεται και από το γεγονός ότι μελετάται η νομολογία όσων συνταγματικών δικαστηρίων ασχολήθηκαν με την εναρμόνιση ορισμένων σοβαρών καινοτομιών της Συνθήκης του Μάαστριχτ προς το Σύνταγμα της χώρας τους. Μάλιστα το Γερμανικό Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο εξέδωσε μια πολύ σημαντική, πολυσυζητημένη και αμφιλεγόμενη απόφαση στις 12 Οκτωβρίου 1993 σχετικά με τη συνταγματικότητα της Συνθήκης του Μάαστριχτ, όπου προέκταση αυτής απετέλεσε η απόφαση της 30^{ης} Μαΐου 1995. Το ζήτημα που τίθεται με την τελευταία είναι η παραβίαση της αρχής της ισότητας της ψήφου κατά την ανάδειξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατά την άποψη ενός Γερμανού πολίτη. Κατ' εκείνον ο αριθμός των Ευρωβουλευτών που αναδεικνύονται θα πρέπει να αντιστοιχεί στην πληθυσμιακή αναλογία των μελών της Ένωσης

και ότι η Γερμανία αδικήθηκε κατά την κατανομή των εδρών. Σίγουρα όμως υποστηρίζεται και η άποψη ότι η υιοθέτηση του πληθυσμιακού κριτηρίου θα αποδυνάμωνε υπέρμετρα τη θέση των μικρών κρατών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, δεν προβλέπονται πάντοτε επαρκείς ασφαλιστικές δικλείδες για τη συμμετοχή των μικρών πολιτειών στο κοινοτικό γίγνεσθαι και έτσι μοιραία τα μικρά κράτη βρίσκονται σ' αυτή τη δυσμενή κατάσταση.

13^ο άρθρο

ΜΕΡΙΚΕΣ ΕΝΟΧΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΝΟΧΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Τόσο η παραδοσιακή συνταγματική θεωρία όσο και η σειρά σχετικών αποφάσεων των δικαστηρίων συμφωνούν με την άρνηση του συντακτικού νομοθέτη να διευρύνει τη συνταγματική προστασία της ιδιοκτησίας ώστε η τελευταία να καλύπτει όλα τα περιουσιακά δικαιώματα και κυρίως τις ενοχικές απαιτήσεις. Η εγκατάλειψη των μη εμπραγμάτων περιουσιακών δικαιωμάτων στο έλεος της εκάστοτε κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας διευκολύνει τις νομοθετικές παρεμβάσεις στο πεδίο των ανταλλαγών, αφού η τελευταία αναλαμβάνει την "τύχη" των ενοχικών αξιώσεων. Έχει παρατηρηθεί ακόμη και η απόσβεση δικαιωμάτων που απορρέουν από ενοχικές σχέσεις και που έχουν αναγνωρισθεί με αμετάκλητες δικαστικές αποφάσεις. Η συνταγματική παράδοση της περιορισμένης προστασίας των ενοχικών δικαιωμάτων είναι προβληματική, αφού δεν εναρμονίζεται με τα συνταγματικά δικαιώματα που κατοχυρώνει το Σύνταγμα και γενικότερα με τον φιλελεύθερο και δημοκρατικό του χαρακτήρα. Το πρόσχημα του σεβασμού της βούλησης του συντακτικού νομοθέτη δεν δικαιολογεί την επικρατούσα κατάσταση που σιγά-σιγά τείνει να δαιωνιστεί. Εδώ παρατίθενται διάφορα επιχειρήματα υπέρ της επέκτασης της συνταγματικής προστασίας και στα ενοχικά δικαιώματα. Βέβαια η παράθεση αυτή των επιχειρημάτων δε θα βοηθήσει στη ερμηνεία των συνταγματικών διατάξεων και στην παράλληλη επίλυση του προβλήματος. Προς αυτόν τον σκοπό θα βοηθήσει κάπως η προσέγγιση των συνταγματικών μας δικαιωμάτων και

των ατομικών μας ελευθεριών, ώστε να κατανοήσουμε τι ακριβώς προστατεύουν τα παραπάνω με την πρόβλεψή τους από το Σύνταγμα. Η αρχή του κράτους Δικαίου, η ασφάλεια και η βεβαιότητα του Δικαίου είναι οι θεμελιώδεις ηθικοπολιτικές αρχές που πρέπει να χαρακτηρίζουν το Σύνταγμα και να επιβάλλουν την επιλογή εκείνης της ερμηνείας της κρίσιμης συνταγματικής διάταξης που μεγιστοποιεί την ασφάλεια δικαίου και συνεπώς την ήρεμη απόλαυση της ήδη υφιστάμενης ελευθερίας. Εξάλλου τα δικαστήριά μας δεν μπορούν να νομολογούν ερήμην του πρώτου προσθέτου πρωτοκόλλου της Σύμβασης της Ρώμης.